

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF VAN DE BADSTRAAT TE DIEST (PROV. VLAAMS-BRABANT)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 1158

Rapport opgemaakt door:

Mevrouwhofstraat 1a
3511 Hasselt

maart 2020

Projectnummer (intern): 27647

Projectnummer (extern): DST3033

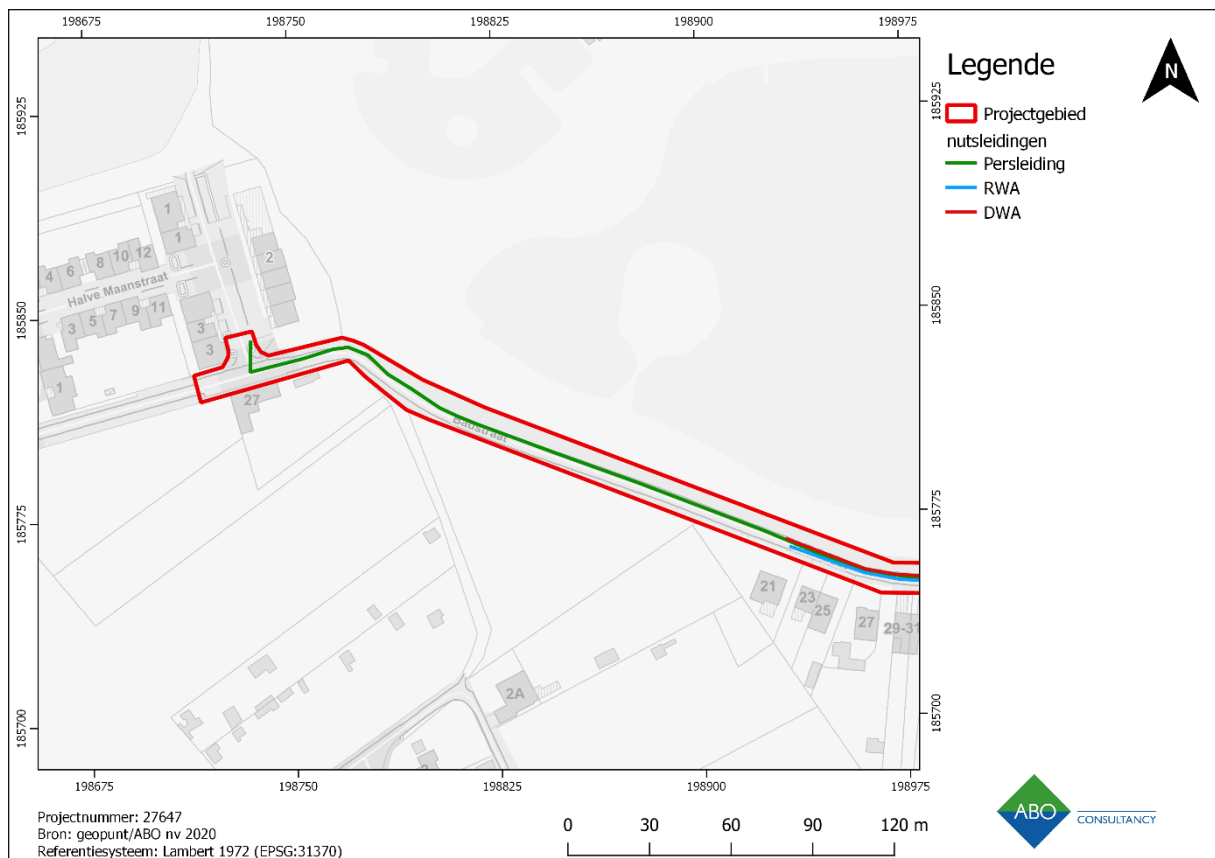
Projectcode OE: 2020B6

DEEL 1 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

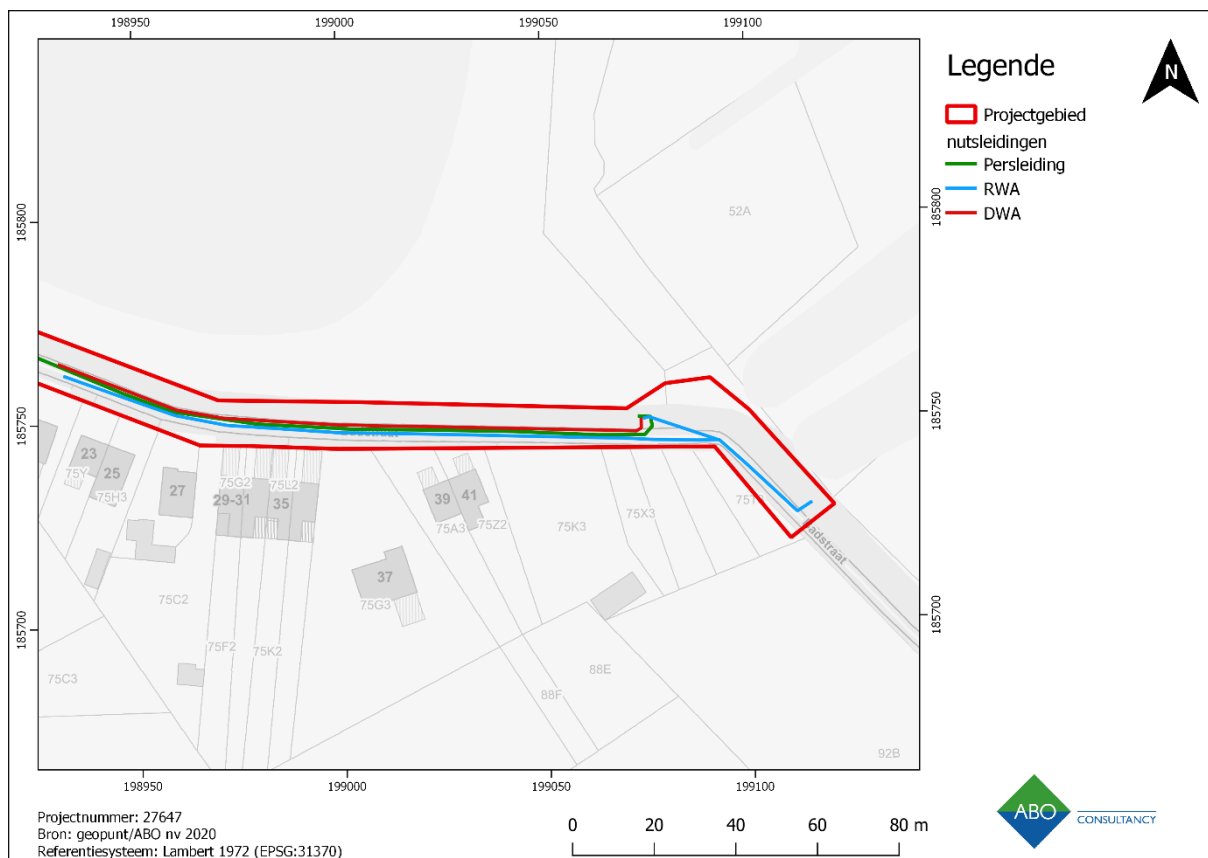
1 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK

Deze archeologienota kwam tot stand naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de heraanleg van nutsleidingen en een pompstation in de Badstaat te Diest, in de provincie Vlaams-Brabant. Het projectgebied omvat geen bijkomende gedeelten van percelen.

In totaal beslaat het projectgebied een oppervlakte van ca. 5.039,19m². Het projectgebied is momenteel reeds verhard met asfalt en deels ook met klinkers. Enkel een klein gedeelte aan de oostelijke kant van het projectgebied is grasland. De initiatiefnemer plant de bestaande straten te voorzien van nieuwe nutsleidingen, waarbij de bestaande gemengde riolering vervangen wordt door een gescheiden stelsel, en het herstel van de bestaande wegenis. De geplande toekomstige werken in een latere fase worden beschouwd als een ingreep in de bodem verspreid over het gehele projectgebied.

Figuur 1: Toekomstplan. Nutsleidingen in het westelijk deel van het projectgebied. (Bron: Geopunt / ABO nv/Geopunt, 2020).

Figuur 2: Toekomstplan. Nutsleidingen in het oostelijk deel van het projectgebied. (Bron: initiatiefnemer/ ABO nv / Geopunt, 2020).

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

2.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Op basis van de landschappelijke, archeologische en historische gegevens kan een inschatting gemaakt worden van de aard en ouderdom van het archeologische potentieel ter hoogte van het projectgebied. Het projectgebied bevindt zich buiten een voorlopig of tijdelijk beschermde archeologische site, alsook buiten een vastgestelde archeologische zone.

De ondergrond ter hoogte van het projectgebied wordt gekarteerd als OB, OT, Efp, ISAf(p), SAp(p), wSAf(p), Paf(p) en wPAf(p) voor. OB-bodems zijn gronden waarvan het originele bodembestand niet gekend is of sterk beïnvloed is door bebouwing. OT zijn sterk vergraven gronden. Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). De bodems in vergraven terreinen (OT) zijn daar een voorbeeld van. Het westelijk deel van het projectgebied ligt in Efp. Dit zijn zeer sterk gleyige gronden op klei met reductiehorizont zonder profielontwikkeling. Deze gronden komen voor in het komgebied van de Demervallei. Het zijn recente alluviale afzettingen zonder profielontwikkeling die slecht gedraineerd zijn en gereduceerd zijn tussen 40 en 80 cm. Deze alluviale gronden hebben dezelfde eigenschappen als colluviale bodems en plaggenbodems: het afdekkend pakket werkt als een bescherming voor het onderliggend archeologisch bodemarchief waaronder structuren en vondsten. Ook zorgt de hoge watertafel voor een zeer goede bewaring van het archeologische materiaal, op voorwaarde dat dit het geval was gedurende lange periodes en de watertafel constant was. In prehistorische periodes waren dergelijke zones belangrijke jachtgebieden voor de mens.¹

Archeologische vondsten in de omgeving indiceren menselijke aanwezigheid vanaf de steentijd tot heden. Op het projectgebied zelf bevindt zich één vermelding uit de Centrale Archeologische Inventaris uit de nieuwste tijd welke de vondst van een gracht was die mogelijk deel uitmaakte van de 19e eeuwse verdedigingsgordel. Verder was er nog een losse vondst bestaande uit een huls afkomstig van een patroon voor een 7,92 mm Mauser met jaartal 1939. In de ruimere omgeving van het projectgebied zijn er tientallen meldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris. Het betreft vondstenmeldingen en literatuur vanaf de steentijd tot en met de nieuwste tijd. De focus ligt op vondstmeldingen uit de steentijd en middeleeuwen. De middeleeuwen omwille van de stad Diest en de steentijd door vondsten vlakbij het projectgebied. Geen enkel van de uitgevoerde archeologienota's of nota's leverden relevante informatie voor dit dossier door de beslissing van vrijgave of nog uit te voeren vooronderzoeken.

Volgens de Inventaris Onroerend Erfgoed bevindt het projectgebied zich op de grens van het Hageland met de Kempen en is het gesitueerd ter hoogte van een vernauwing van de Demervallei. In het noorden en westen is het omgeven door uitlopers van de Hagelandse heuvelruggen.² Aan de noordkant, vlak naast het projectgebied begint het provinciedomein 'De Halve Maan' dat aangelegd is op een gebied dat oorspronkelijk deel uitmaakte van de 19e-eeuwse verdedigingsgordel van Diest. Het werd reeds tijdens de Tweede wereldoorlog omgevormd tot badplaats. Hierbij vond een doorbraak van de wal plaats en verder nog nivelleringswerken. In de jaren 1950 werd het tracé van de stadsomwalling afgebroken tussen het citadel en het station, dit om plaats te maken voor de tuinwijk 'Demervallei', nu het 'Webbekoms broek'.³

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Prehistorisch sitecomplex in alluviale context in de Wingevalllei".

² "Historische stadskern van Diest".

³ Agentschap Onroerend Erfgoed, "19de-eeuwse verdedigingsgordel Diest".

Volgens het historisch kaartmateriaal en recentere topografische kaarten en luchtfoto's (tussen 1712 en 2019) was terrein van het projectgebied braakliggende grond en nat grasland. Vanaf 1771 zien we een weg die loodrecht is aangelegd (in het westelijk deel) op de toekomstige Badstraat. Tussen 1843 en 1845 worden de aansluitende straten zowel ten westen als ten oosten aangelegd, maar de Badstraat is nog steeds afwezig. De topografische kaart van 1873 toont dat de verdedigingsgordel rond Diest reeds aanwezig was en ook de Badstraat. Vanaf dit moment is de vorm en lengte van de Badstraat ongewijzigd gebleven.

2.2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Het archeologisch potentieel van het projectgebied wordt als hoog beschouwd vanwege de hoge CAI-meldingen, de steentijdvondsten, de combinatie van een alluviale zone, het aangrenzend 'Webbekoms broek' (vallei- en moeraslandschap) en de lange menselijke occupatie in Diest/Webbekom. De landschappelijke ligging, ondergrond en potentiële bodemerosie kent een hoger potentieel voor steentijdsites, waarvan al vondsten gedaan zijn vlak naast het projectgebied in het zuidoosten.

In de toekomst zullen de nutsleidingen vervangen worden door een gescheiden rioleringsstelsel. De wegevis ter hoogte van de aan te leggen riolering wordt opgebroken en hersteld in hetzelfde verhardingsmateriaal en over dezelfde breedte als de bestaande wegevis. Het nieuwe rioleringsstelsel komt dieper te liggen dan het bestaande en zal een maximale bodemingreep van ca. 2.6m-mv onder het maaiveld inhouden. Er wordt zowel een DWA als RWA stelsel aangelegd die beiden beginnen bij huisnummer 21 van de Badstraat. Beiden stelsels zullen aangelegd worden in aparte sleuven (DWA: ca. 3m en RWA: ca. 3.5m breed). De persleiding, die vertrekt vanuit het pompstation naar put D06, zal een breedte hebben van ca. 1m en het te plaatsen pompstation (in het grasveld ten noorden van de Badstraat) zal een diepte hebben van ca. 3.66m tegenover het maaiveld en een breedte van ca. 2m op het breedste punt.

Omdat met de geplande werken aan de Badstraat slechts beperkte bijkomende bodemverstoringen zullen plaats vinden, zal het archeologisch bodemarchief slechts zeer beperkt aangeraakt worden. Het projectgebied behoort ook niet tot een archeologische zone. Omwille van de beperkte omvang van het projectgebied (ca. 425m) is er slechts een minieme potentiële kenniswinst waardoor de kosten-bate analyse voor deze werken ongunstig wordt en er aldus gepleit wordt voor **geen bijkomend vooronderzoek** van het projectgebied. Op basis van bovenstaande argumenten wordt **vrijgave** voor de vooropgestelde werken in het kader van deze omgevingsvergunning en volgens deze technische werken geadviseerd.